PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA

Leto IV - Cena 10 lir - 5 jugolir - 2.50 din | TRST sobota, 29. maja 1948 | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | Štev. 909

JUTRI VSI V MAVHINJE na tabor Osvobodilne fronte

ZAČETEK OB 15. URI

(Glej program na 2. strani)

OB DRUGEM POROČILU GEN. AIREYA

Načrtno sabotiranje povezave z zaledjem na škodo življenjskih interesov Trsta

Plenum Enotnih sindikatov obsoja tisto „glavno skrb" generala Aireya, ob kateri brezposelnost stalno narašča, in poziva k čuječnosti in enotnosti v odločni borbi proti vsem zasužnjevalnim nameram imperialistov

Kakor njegovi vladi, tako noče tudi poveljnik anglo-ameriškega področja Tržaškega ozemlja spoštovati določil mirovne pogodbe z Italijo, ki so jo prav ti vladi pred nekaj meseci ratificirali. Takole zaključuje gen. Airey svoje drugo poročilo o upravi zaupanega mu področja: «Zaključujem z ugotovitvijo, da je rešitev tržaškega vprašanja v čimprejšnji izpolnitvi trojnega predloga z dne 20. marca 1948.»

Čeprav v zaključkih svojega prvega poročila v januarju t. l. o tem ne da še niti slutiti, je njegovo drugo poročilo od začetka do kraja sestavljeno z edino svrho, da bi na čim bolj prepričljiv način podprl omenjeni trojni predlog, ki ga je Bidault medtem, pred italijanskimi volitvami, vrgel v svet. Zato so tudi argumenti poročila samega takò za lase privlečeni kot trojni predlog sam.

Kot smo že ob prvem Aireyevem poročilu ugotovili, je tudi to najnovejše dokazalo, da so prav za prav ravno imperialisti in njihovi predstavniki v Trstu tisti, ki dajejo nedavno propadlemu in poraženemu italijanskemu imperializmu v Italiji in v Trstu smernice za njegovo rehabilitacijo. In prav to poročilo je nepobitem dokaz ne samo podpore, temveč tudi tiste tesne povezave, ki obstaja med tržaško podružnico De Gasperijeve imperialistične klike in med vrhovi tukajšnje okupacijske uprave. Zato smo zadnje čase priča vero zakrinkanih političnih zborovanj po tržaških javnih trgih raznih patrov Lombardijev in Rotondijev.

Poročilo gen. Aireya pa ima nekrati namen odvrniti prebivalstvo od reševanja vseh perečih gospodarskih in političnih vprašanj našega mesta in okolice. Zavaja ga enostavno v iluzijo, da bodo vsi problemi nezaposlenosti in bede, obnove naše industrije in pristaniškega prometa, vprašanje udeležbe ljudstva v javni upravi in mirnega sožitja med tremi narodi ozemlja itd itd., da bo vse to na nekakšen čudotvorni način rešeno, čim bo Trst priključen k Italiji. Sedaj namreč Trst nujno rabi «sredstva nekega umetnega dihanja»; ko bo pa ponovno pod Italijo, pod tisto Italijo, ki po izjavah samega De Gasperija sploh ne more živeti brez Marshallove pomoči in iz katerega bi se — kakor je ugotovil celò lastni statistični institut, izselilo (če bi moglo) 49% prebivalstva in odšlo s trebuhom za kruhom — tedaj bo vse dobro in v redu, tedaj bo namreč zavladala tudi med Tržačani prav taka želja za izseljevanjem kot vlada danes v Italiji...

To zavajanje s pomočjo dokazovanja, da je Trst nerazdružljivo, na življenje in smrt, gospodarsko in politično povezan z Italijo pa ne razgalja samo vsemu svetu dobro znano dejstvo, da je Trst, takšen kakršen je, s svojim pristaniščem in industrijo ter četrt milijona prebivalci, nastal iz in zaradi potreb zaledja, kajti danes bi prav gotovo ne bil večji od Kopra ali Pirana, če bi bil v zgodovini od tega zaledja odrezan, t. j. če bi bil pod Italijo kakor ni bil nikoli razen, kadar je bil vzdrževan «s sredstvi nekega umetnega dihanja», ali pa, ko je celo propadal. To zavajanje Tržačanov v sfere najčistejših in hkrati najnevarnejših iluzij, pa nam postane jasno zlasti ob dejstvu sistematičnega sabotiranja vzpostave normalnih gospodarskih odnosov s prav tem zaledjem, zlasti pa z Jugoslavijo.

Gen. Airey sam omenja (ker je na to očitno prisiljen) «stroškovnjake za gospodarstvo in zunanjo trgovino, ki so prispeli iz Beograda z daljnosežnimi in na široko objavljenimi predlogi za trgovinski sporazum med britansko-ameriškim področjem in Jugoslavijo», ter trdi, da so ti predlogi «v preučevanju». Toda ti predlogi so v «preučevanju» že več mesecev.

Medtem pa ni prav nobena tajnost, da je okupacijska vojaška uprava po sklenitvi znanih gospodarskih dogovorov z Italijo potisnila trgovinski promet med Jugoslavijo in Trstom na pičla 2 milijona lir letno blagovnega prometa, ki je poleg tega odvisen od drobtinic, ki jih Trstu vrže milostno rimska vlada. Gen. Airey seveda v svojem poročilu ne pove, da je omenjena jugoslovanska delegacija predložila načrt trgovinskega sporazuma za izmenjavo blaga v vrednosti reci in piši 15 (petnajst) milijard lir letno. Da je ta predlog rezultat prej omenjene vsestranske, zgodovinsko nujne povezanosti Trsta s svojim neposrednim zaledjem in da bo Trst brez te povezanosti ostal mrtvo mesto, kakršno je Gorica (dovolj je čitati stokanja celo najbolj zagrizenih fašističnih listov kot je n. pr. «Lunedì» in dr.), pa ni potrebno sto in stotič ponavljati.

To so dejstva, ki jih ne bodo mogla spremeniti nikakršna generalska poročila, sestavljena v svrho rehabilitacije poražene fašistične države in v uresničevanju gospodarskega in političnega zasužnjevanja našega mesta.

Končno naj omenimo še presenetljivo obliko poročila gen. Aireya, ki izgleda kot polemični odgovor na spomenico, ki jo je glavni odbor Slovansko-italijanske antifašistične unije predložil Organizaciji združenih narodov v marcu t. l. o delu in njegovih posledicah okupacijske VU na našem ozemlju. Zato bomo to spomenico v prihodnjih številkah našega dnevnika tudi objavili.

Senzacionalna odkritja okupacijskega generala

TRST, 28. — Danes zvečer je bil v ulici Conti sindikalni plenum, na katerem so predstavniki Zveze enotnih sindikatov podali obširni sindikalni pregled. Kot prvo točko dnevnega reda je tov. Destradi obravnaval Aireyevo poročilo Varnostnemu svetu, nakar sta obravnavala še vprašanje poslednjih pogajanj za mezdne pogodbe in gledé tovarniških odborov tovariša De Santi in Vojmir.

* * *

Tov. De Stradi je uvodoma orisal ponesrečene namere imperialistov, da bi razbili enotnost Svetovne sindikalne zveze. Nato pa je prešel na Aireyevo «glavno skrb», o kateri pravi general Airey v svojem poročilu naslednje:

«Moja glavna skrb je bila gospodarski položaj Trsta z njegovimi velikimi ladjedelnicami, ki so bile politično odtrgane od svojih življenjskih virov v Italiji in z njegovo pomorsko trgovino, ki je bila gospodarsko prekinjena *zaradi nove preusmeritve držav podonavske kotline*».

Gospod Airey pa je seveda zamolčal, da so interesi imperializma, interesi Wall Streeta tisti, ki so proti «novi preusmeritvi držav v podonavski kotlini», ki so se osvobodile nadvlade tujega kapitala in nevarnosti gospodarskega zasužnjenja in vzpostavile resnično ljudsko demokracijo. G. Airey je sicer moral priznati, to kar mi vedno stalno poudarjamo v interesu prebivalstva našega ozemlja, da Trst brez povezave z zaledjem ne more živeti, vendar je to dejstvo potvoril v obratnem smislu zaradi aplikacije Marshallovega plana. To poslednje dejstvo dokazuje najbolje osnovanje «Ustanove za izkoriščanje gospodarskih virov», katero je ustanovila anglo-ameriška okupacijska uprava. Ta ustanova, katere na čelu je šest oficirjev okupacijskih oboroženih sil lahko po določbah omenjene odredbe likvidira sleherno industrijo, katero šmatra okupacijska oblast za «neplodno». (Glej Aireyeve besede «moja glavna skrb!»).

DELAVSKA ZBORNICA ZVESTO SLUŽI

Razumljivo, da je gospod Airey vse one sile, ki se zoperstavljajo temu gospodarskemu uničevanju in zasužnjevanju našega ozemlja propagasil za združenja pod nadzorstvom «slovansko usmerjenih» komunistov, katerim odreka z pravico vključenja v krajevno upravo, *«ker da bi to spravilo v nevarnost notranjo varnost področja»*. Pri tem je seveda zopet zamolčal dejstvo, da zahteva delovno ljudstvo volitve v obrambi svojih življenjskih interesov in da si lahko tako ob njegovih besedah in stalnih provokacijah organov oblasti proti prebivalstvu, pojasnimo docela enostavno kdo predstavlja «nevarnost za notranjo varnost področja». Med silami, ki se zoperstavljajo njegovi politiki po direktivah wall-streetskih mogotcev, je imenoval tudi Enotne sindikate, kar si le-ti prištevajo le v čast. S tem na drugi strani sam razkrinkuje hlapčevanje Delavske zbornice, ki je bila vselej pripravljena sprejeti voljo svojih gospodarjev.

EVO — ODKOD PORAST BREZPOSELNOSTI

S svojimi nadaljnjimi «razlaganji» je gospod Airey priznal, da (zaradi imperialistične politike VU pač) okupacijske oblasti z umetnimi sredstvi skrbe, da število brezposelnih ne narase. Med ta umetna sredstva prišteva nedvomno gradnjo cest, ki ne morejo biti drugo kot strateške, saj je prispel za gradnjo teh cest v Trst nek tehnični general, ki je specialist prav za gradnjo cest, ki služijo izključno kot strateške bodisi za napredovanje ali pa umikanje vojske. Ob tem dejstvu gospod Airey navaja dejstvo, da je v Trstu še vedno 26760 brezposelnih. Ko govori g. Airey o vzrokih brezposelnosti pravi silno pogumno naslednje:

— «Povečanje brezposelnosti je v prvi vrsti treba pripisati dejstvu, da se je zadnje čase javilo za brezposelne znatno število ljudi, študentov, gospodinj in upokojenih delavcev (?!), ki prej tega niso delali. Verjetno je bil njihov motiv želja, da bi zaradi visokih cen neracioniranega blaga užívali dobrote (kakšne so bile te dobrote smo že pisali — op. uredništva), ki jih je nudila tržaška zimska pomoč...». Začudenje bo pa gotovo vzbudilo ob prihodnjem Aireyevem poročilu Varnostnemu svetu dejstvo, da je število brezposelnih v Trstu v mesecu maju naraslo na 31.100. — Menda vendar ni bilo v Trstu pet tisoč norcev, ki bi verovali v podelitev nove zimske pomoči na pomlad!

Kje pa je pravi vzrok brezposelnosti, kje je pravi vzrok, da — kakor navaja gen. Airey — mora povprečni delavec izdati 81% vse svoje plače samo za hrano, gospod Airey priznava le na enem mestu, kjer pravi, da so tržaške ladjedelnice popravljale le domače in jugoslovanske ladje. Povezava z zaledjem bi bila tako edini faktor, ki bi lahko zagotovila odpravo brezposelnosti in zvišala življenjski standard tržaškega delovnega ljudstva, ob čemer gotovo ne bi bilo potreba umetnega vzdrževanja, raznih ladij pomoči itd. Na ta način bi gospod Airey gotovo ne beležil tudi nazadovanja v trgovini. Na ta način tudi ne bi bilo potrebno g. Aireyu tako previdno molčati o zahtevi Enotnih sindikatov za resnično zaporo odpustov.

Ob poročilu o šolstvu imajo delovni ljudje gotovo tudi mnogo pripomb, ker je pač vsakomur pri srcu vzgoja lastnih otrok. Vendar omenimo le dejstvo, da ni posvetila okupacijska oblast nobene izrecne skrbi vprašanju šol za vajence, pošolske vzgoje za delavstvo, šole za sindikalne voditelje itd.

Z ENO ROKO DAJATI — Z DESETIMI JEMATI

Ob kmečkem problemu g. Aireyu širokousti, da so izposlovali 3.000.000 lir za nakup semen, trt, sadnega drevja itd., s čemer naj bi bil problem kmetov rešen, čeprav so kmetje raje kupovali semena pri sindikatih, kjer so jih dobili po ugodnejših cenah, čeprav o onih drevescih ni ne duha ne sluha. Pa vendar četudi je lahko tista storija o taki uporabi treh milijonih resnična, g. Airey ne ve ničesar povedati o dejstvu, da so povišali našim kmetom davke za 900%, da škode ob gradnji strateških cest sredi polj niso povrnili, da niso povrnili škode, ki jo je v poslednjih letih, v višini nekaj milijonov lir povzročila okupacijska vojska po posestvih naših kmetov. Lepo tako, g. Airey: z eno roko dajati, z desetimi pa jemati!

Poročilo gen. Aireya na ta način najlepše prepričuje, da mora tržaško delovno ljudstvo ostati budno na straži, da mora utrjevati svojo enotnost v borbi proti vsem poskusom imperializma, da bi ustvarili z gospodarskim uničenjem naše industrije, našega gospodarstva svoje vojno oporišče proti «preusmerjenim državam podonavske kotline», proti Sovjetski zvezi, proti demokratičnim množicam vsega sveta.

Poročili tovarišev De Santija in Vojmirja bomo priobčili v jutrišnji številki.

Na Južni železnici bo vzpostavljen promet

LJUBLJANA, 28. (ATI) — *Te dni se je v Ljubljani zaključila konferenca, ki so se je udeležili delegati avstrijskih in jugoslovanskih železnic ter dva predstavnika železniške uprave Tržaškega ozemlja.*

Med razgovori so sklenili, da se zopet otvori promet na Južni železnici Trst-Postojna-Ljubljana-Gradec-Dunaj. Zopetna otvoritev prometa na tej progi, ki se predvideva prve dni julija, pomeni odločilen korak za obnovitev prometa s srednjo Evropo. Južna železnica je najvažnejša železniška proga, ki veže tržaški trg s podonavskimi in balkanskimi državami.

Konference so se udeležili kot opazovalci tudi madžarski, poljski, češkoslovaški, romunski in bolgarski delegati, ker so te države interesirane pri novi ureditvi prometa, ki bo z obnovitvijo Južne železnice zahtevala tudi spremembe tarif in urnikov.

23. julija kongres Wallaceove stranke

NEW YORK, 28. — Odbor za izvolitev Wallacea za predsednika ZDA je pozval vse organizacije, naj podpirajo kandidaturo bivšega podpredsednika in naj pošljejo delegate na kongres za ustanovitev nove stranke, ki bo v Filadelfiji 23. julija t. l.

Odločen Gromikov nastop glede vojne v Palestini

Angleži prilivajo olje na ogenj, ki razsaja v Palestini - Pred Varnostnim svetom je znova prišlo do izraza angleško-ameriško nasprotstvo - Protestno zborovanje v Parizu proti politiki vlade glede židovske države

LAKE SUCCESS, 28. — Na včerajšnji seji Varnostnega sveta je prišlo glede Palestine zopet do očitnega nasprotja med stališčem ameriške in angleške vlade. Ameriški delegat Austin je izjavil, da je njegova vlada vedno mnenja, da pomeni sedanji položaj v Palestini grožnjo za mir. Misleč na arabske države in one, ki jih podpirajo, je Austin še pripomnil, da so odgovori na poziv Varnostnega sveta dokazali, «da nekatere države ne zasledujejo cilja miru.»

Nato je sovjetski delegat Gromiko predložil glede Palestine načrt resolucije, ki se glasi: «Varnostni svet smatra, glede na to, da so se vojne operacije še poostrile in da so žrtve vedno večje, da predstavlja položaj v Palestini grožnjo za mir in mednarodno varnost. Zaradi tega ukazuje vojskujočim se vládam, da v roku 36 ur po prejemu te resolucije ustavijo vojaške operacije.»

Tudi predsednik Varnostnega sveta in francoski delegat Parodi je izjavil, da bo glasoval za sovjetsko resolucijo. Delegat Kolumbije Lopez je podpiral prav tako sovjetski predlog.

Sovjetski delegat Gromiko je po končani seji izjavil novinarjem, da smatra angleški predlog za slabega in takega, da še prilije olja na ogenj, ki gori v Palestini.

Angleški delegat Cadogan se je hotel izogniti odločni izjavi in je ponavljal že znane razloge, da je Anglija v smislu mednarodnih pogodb, sklenjenih z Egiptom, Irakom in Transjordanijo dolžna dobaviti tem državam vojni material, da bo odpoklicala 21 arabski ligi «posojenih» častnikov in da naj Varnostni svet upošteva, da vsebuje odgovor arabskih držav ponudbo Svetu, da bi stavil nove predloge za poravnavo konflikta. Končno je Cadogan stavil predlog za ukinitev sovražnosti v roku 4 tednov in Varnostni svet naj šele po odklonitvi tega poziva od strani arabskih držav uvede proti njim sankcije.

Ukrajinski delegat Tarašenko je Cadoganu odvrnil, da ima angleška resolucija namen zadušiti komaj ustanovljeni Izrael in da se ne ozira niti na koristi Židov niti Arabcev.

Ob splošni tišini je ameriški delegat Austin izjavil, da bodo ZDA podpirale sovjetsko resolucijo, ki priznava, da pomeni sedanji položaj v Palestini grožnjo za mir, ter zahteva uporabo določila 7 člena statuta, ki določa v primeru nadaljevanja sovražnosti sankcije. Austin je še dodal, da odgovor, ki ga je podal Cadogan, ni sestavljen v duhu sporazuma, ki je bil dosežen med ameriškim poslanikom in angleško vlado.

Glasnik vlade Izraela je označil angleški predlog pred Varnostnim svetom naravnost posvetitev angleško-arabske zveze na političnem in vojaškem polju. To ni samo nevtralen predlog, tako je poudaril glasnik, marveč poskus pomagati arabskim državam do zmage. V smislu angleškega predloga bi postal Varnostni svet orodje politike za dosego anglo-arabskih ciljev in ne bi bil več branilec svetovnega miru.

Predsednik židovskega odbora za osvoboditev Bergson pa je na tiskovni konferenci izjavil, da vojna v Palestini ni državljanska vojna, marveč «angleška vojna, kajti dejansko so stoodstotno vsi načrti in vojni material angleški».

Predsednik Truman je na današnji konferenci odklonil vsak komentar glede med ZDA in Anglijo nastalih nasprotstev.

Iz Amanna, glavnega mesta Transjordanije poročajo, da se je stari mestni del Jeruzalema podal danes popoldne četam arabske lige. Hkrati poročajo, da je kralj Abdulah obiskal arabsko ligo, ki se bori v sektorju Jeruzalema. Haganah pa poroča, da se bitka za Jeruzalem, zlasti v okolici ceste, ki veže to mesto s Tel-Avivom in pri francoskem samostanu v Latrunu, nadaljuje. Arabsko topništvo obstreljuje po tem poročilu iz neposredne bližine stari mestni del Jeruzalema. Zdi se, da židovske čete nimajo topništva in da so oborožene samo z lahkim orožjem, kvečjemu z minometi. Egiptska letala so zopet bombardirala Tel-Aviv.

NAJNOVEJŠI DOKAZ PETOLIZNIŠTVA

Sforza ne želi, da bi okupatorji zapustili Tržaško ozemlje

ANGLEŠKI POSLANIK MOLLET IN SFORZA STA SE RAZGOVARJALA O REVIZIJI VOJAŠKIH KLAVZUL MIROVNE POGODBE — SPLOŠNA STAVKA V COSENZI ZARADI ARETACIJE DELAVCEV — NADALJUJE SE STAVKA POLJEDELSKIH DELAVCEV

(Od našega posebnega dopisnika)

RIM, 28. — Italijanski zunanji minister Sforza se je danes zjutraj šestal z veleposlanikom Velike Britanije Viktorjem Molletom, s katerim sta imela dolg razgovor. Nato se je Sforza obiskal De Gasperija. Uradno poročilo navaja, da sta razpravljala o vprašanjih, ki jih bo De Gasperi omenil v vladni izjavi v zbornici.

Iz verodostojnih virov smo zvedeli, da sta Sforza in angleški veleposlanik razpravljela o vprašanju revizije vojaških klavzul italijanske mirovne pogodbe. V razgovoru je Sforza prosil, naj bi Velika Britanija privolila, da bi se Italija zopet oborožila. Med drugim je Sforza poudaril, da ni umestno, da anglo-ameriške čete zapustijo Tržaško ozemlje, dokler ne bo Italija «v stanju, da sama odvrne kakršno koli grožnjo iz inozemstva». Zato pa je Sforza zopet slovesno zagotovil, da bo Italija sledila vsem iniciativam trikotnika London-Pariz-Washington. S tem je uradno potrdil izjave, ki jih je Tarchiani te dni podal. V potrdilo tega dejstva poročalo, da je Sforza zopet obiskal De Gasperija, tokrat pa skupno s Tarchianijem.

Danes so proglasili splošno stavko v pokrajini Cosenzo v znak protesta zaradi neutemeljenih aretacij, ki jih je ponoči izvršila policija v Bagnoli, ki je delavsko predmestje Cosenze. Ponoči so karabinenerji pridrveli s kamioni v predmestje in vdrli nato v stanovanja mnogih delavcev. Terorizirali so otroke in stepli nekaj žensk. Karabinerji so aretirali več delavcev pod pretvezo, da so se ti udeležili splošne stavke v preteklem novembru.

Poljedelski delavci milanske pokrajine so tudi danes enotno nadaljevali svojo stavko. Veleposestniki so sprejeli nekatere delavske zahteve, toda glede drugih zahtev pa so še vedno nepopustljivi. Pogajanja se nadaljujejo. Delavsko gibanje pa se je razširilo tudi na Padsko nižino. Iz Padove poročajo, da hočejo veleposestniki znižati mezdo od 98 lir na 56 lir na uro.

V pokrajini Vicenza so poljedelski delavci prišli z mezdnim gibanjem. Hkrati pa 30.000 poljedelskih delavcev iz okolice Bologne še čaka, da jim veleposestniki izplačajo božično nagrado in da, izvedejo novo mezdno normo, ki so jo podpisali lani v severni Italiji. Opaža se, da so v teh pokrajinah veleposestniki najbolj nepopustljivi.

Poljedelski delavci Emilije in nameščenke raznih polj nadaljujejo splošno stavko za dosego svojih mezdnih zahtev. Pričakuje se, da bo stavka kmalu zaključena. Poostrilo se je tudi gibanje poljedelskih delavcev v pokrajini Reggio Emilia, kjer veleposestniki nočejo pristati na zahteve stavkajočih. Delavci zahtevajo kmečke dopuste, doklade in povišanje družinskih doklad.

E. MILIČ

Na Koroškem:

Zaradi slovenske zastave pred sodišče

CELOVEC (Tanjug), 28. — Britansko vojaško sodišče v Velikovcu bo jutri sodilo štiri slovenske mladeniče, ki so uprizorili partizansko igro, kjer nastopa skupina partizanov s slovensko zastavo.

Nov jugoslovanski umetniški film

ZAGREB, 28. — Podjetje «Jadran-film» je začelo zopet snemati nov jugoslovanski umetniški film z imenom «Zastava». Glavni motiv filma, ki bo dokončan letos, je osvobodilna borba v goratem področju Kalnika, v severnem delu Hrvatske.

Vprašanje zaupnice Schumanovi vladi

Francoska zbornica bo v torek glasovala o zaupnici - V enem tednu je Schuman dvakrat doživel poraz v zbornici

PARIZ, 28. — Francoska zbornica bo v torek popoldne glasovala o zaupnici Schumanovi vladi Schuman je postavil vprašanje zaupnice zaradi glasovanja notranje komisije skupščine proti vladnemu načrtu o odpustitvi 150.000 državnih uradnikov, ki naj bi prešli na privatni sektor.

Komunistična poslanska skupina je namreč predložila zbornici zakonski osnutek, kjer se zavzema za preklic vladnega odloka, po katerem so prejemala razna roditeljska društva šolske podpore. Podoben predlog je stavil socialistični poslanec, ki je bil poročevalec načrta o rudarskih šolah. Komunistični poslanci so svoj predlog utemeljevali, da imajo imenovana roditeljska društva docela verski značaj in da je zbornica v vprašanju rudarskih šol zastopala laizacijo šole.

Schumanova vlada je v enem tednu doživela v zbornici dvakrat poraz. Prejšnjo soboto je zbornica razpravljala o spremembi vladnega zakonskega osnutka o statutu šol na nacionaliziranih rudniških področjih. Socialistični poslanec Maurice Deixon je predlagal, naj bi privatne šole na južnem rudniškem področju podržavili, dočim je vladni osnutek določal, da nekatere od teh lahko ostanejo v privatnih rokah.

Pri glasovanju so socialisti, komunisti in radikali glasovali za spremembo zakona in dosegli večino 298 glasov proti 292. S tem je bila razbita ministrska solidarnost.

Drugi porez je vlada doživela v četrtek, ko je šlo za izglasovanje o brzojavki, ki naj se odpošlje novi židovski republiki. Pri tem so degolisti in republikanci glasovali proti, demokristjani pa so se vzdržali. Pri glasovanju je kakor rečeno že v drugič v enem tednu odpošiljatev pozdravne brzojavke, ki se ji je vlada upirala. Degolisti in demokristjani so bili tako že v drugič poraženi v parlamentu po novi večini, v kateri je komunistična skupina predstavljala večino te republikanske večine.

To kaže, da tako imenovana tretja sila praktično ne obstaja.

Smutsov poraz v Južni Afriki

LONDON, 28. — V Južni Afriki so bile volitve v zbornico, pri katerih je bil dosedanji vladni predsednik maršal Smuts poražen. Njegova tako imenovana združena stranka je dobila 65, nacionalisti 70, laburisti 6 in stranka domačinov 9 poslancev. Glede na to je Smuts podal ostavko, generalni guverner Južnoafriške zveze pa je poveril mandat za sestavo vlade dr. Malanu, voditelju nacionalistov.

Smutsov poraz je presenetil angleškoafrikanske kroge in se bojijo, da bo Malanova stranka izvedla nacionalizacijo zlatih rudnikov, ki so po večini v rokah angleškega kapitala.

Konservativni list «Evening Standard» piše, da je poraz Smutsa in njegove stranke zadel ves angleški narod, da bije težka ura za angleški imperij in da bi vsaka prenagljena beseda mogla spraviti v nevarnost enotnost imperija. Znano je, da se je Malan v času zadnje vojne zavzemal za nevtralnost Južne Afrike in da naslanja svoje gibanje na protiangleško politiko. Politika nacionalistične stranke je usmerjena tudi proti črncem.

Dimitrov v Varšavi

VARŠAVA, 28. — Bolgarski vladni predsednik Dimitrov je skupno z vladno delegacijo danes prispel v Varšavo, kjer bo ostal tri dni. Pri tem se bodo pogajali za sklenitev prijateljske pogodbe med obema državama.

Bolgarska delegacija šteje 34 članov, med katerimi je tudi zunanji minister Kolarov.

Finsko delavstvo izvojevalo važno zmago

HELSINKI, 28. — Predsednik Finske demokratične zveze Kulo je v svojem govoru po radiu poudaril, da so socialistični in komunistični delavci smatrali odstavitev notranjega ministra Leina kot napad proti demokraciji na Finskem. Zato je po vsej državi vzvalovalo protestno gibanje, ki se je pozneje spremenilo v stavkovno gibanje, ki so se ga udeležili desettisoči delavcev.

Kulo je nato dejal, da je Eino Kilpi najbolj primerna oseba za Leinovega naslednika in zato je demokratična zveza zahtevala od predsednika republike, naj ga imenuje na to mesto. Predsednik je na to pristal, kakor tudi na zahtevo, da se imenuje za ministra komunistka Herta Kusinen.

Čestitke dr. Benešu ob 64. rojstnem dnevu

PRAGA, 28. — Predsednik Beneš je danes sprejel vladnega predsednika Gottwalda in predsednika skupščine Davida, ki sta mu čestitala v imenu vlade in skupščine ob njegovi 64 letnici rojstva. Predsednik je sprejel tudi dekana diplomatskega zbora, ki mu je čestital v imenu svojih kolegov.

Benešev rojstni dan so proslavili v vsej državi z uradnimi proslavami. Sindikalna zveza je poslala predsedniku brzojavko s čestitkami. V Pragi je bila v predsedništvu republike velika manifestacija, ki so se je udeležili civilni in vojaški funkcionarji.

Tanki naj se spremenijo v traktorje

Gottwaldov in Erbanov govor češkoslovaškim delavcem - Volivna kampanja poteka ob sodelovanju vseh strank in množičnih organizacij

PRAGA, 28. — Volivna kampanja v ČSR poteka ob polnem sodelovanju vseh političnih strank in množičnih organizacij. Predstavniki političnih strank množičnih organizacij, raznih združenj in cerkva pozivajo ljudstvo, naj voli za enotno listo ljudske fronte.

Delovno ljudstvo v mestih in na deželi daje izraza svoji vdanosti ljudski fronti z dviganjem proizvodnje in delovne discipline v tovarnah in podjetjih ter z rednim oddajanjem svojih pridelkov. Pri vsem tem se še posebno odlikuje mladina.

Danes je vladni predsednik Gottwald govoril delavcem letalske tovarne «Walter». Volimo enotno kandidate ljudske fronte, je dejal Gottwald, in s tem dokažimo, da češkoslovaško ljudstvo ne bo dopustilo drugega Monakova. Dokazati moramo tudi, da je in bo ljudska volja edini zakon, ki bo veljal v naši domovini.

Med drugim je Gottwald dejal, da bodo na Češkoslovaškem volili vsi, ki so dosegli določeno starost, in da je to pouk vsem tistim državam, ki hočejo biti učiteljice demokracije. Na Češkoslovaškem se ne plačujejo davki na volivno pravico in ni nobene razlike med volivci. V nobenem primeru se ni zgodilo, da bi policija razpršila volivna zborovanja ali da bi tepla zborovalce, kakor se je to dogodilo v mnogih državah zapadne «demokracije». Začrtal je tudi razliko med volitvami leta 1946. in volitvami, ki bodo v nedeljo. Dejal je, da leta 1946. ni bilo formalne opozicije, ker tega ni dopuščal volivni zakon, medtem ko danes vsakdo, ki želi predložiti kandidate za opozicijo, to lahko stori. Mora pa dokazati, da ima 1000 volivcev, ki ga podpirajo. Če pa ni do sedaj nihče predložil take liste, ni to krivda komunistične partije ali ljudske fronte. Dejal je nadalje, da ni s tem rečeno, da ne obstaja opozicija. Na Češkoslovaškem obstaja opozicija še danes kakor je obstajala leta 1946. Razlika pa je ta, da se je leta 1946. opozicija skrivala v vladnih strankah, med tem ko si danes ne upa stopiti na plan pred ljudstvom, ker nima programa, ali bolje: ima tak program, ki bi pomenil za ČSR postati odvisna od imperialističnih držav. Podtalna opozicija se danes opira izključno na inozemske države, ki se bi hotele vmešati v češkoslovaške razmere.

Gottwald pa je opomnil poslušalce, da bodo volitve na Češkoslovaškem ravno na dan obletnice lipanjske bitke, kjer so se neenotni husiti borili drug proti drugemu. Obrnil se je tudi v svojem govoru na delavce vsega sveta in dejal: *«Delavci kapitalističnih dežel, ki še ječite pod kapitalističnim jarmom in ste duhovno na naši strani, zahtevajte tovarne, kot smo mi storili, zahtevajte zemljo in ljudsko oblast, da zagotovite mir in bratstvo nas vseh in da bodo tanki postali traktorji in da bo blagostanje zmagalo nad vojno in bedo».*

Spori med imperialisti glede nemškega vprašanja

Francija kapitulirala v vprašanju Porurja - Tako Francija kakor Velika Britanija ne mislita podpirati ameriških vojaških avantur v Berlinu, ker se bojita sovjetske moči

LONDON, 28. — Poročila iz Londona zatrjujejo, da je bil na tamkajšnji konferenci za nemško vprašanje «sklenjen sporazum» glede Porurja, da pa glede vprašanja volitev v nemško ustavodajno skupščino še ni prišlo do dogovora.

Ameriško stališče, ki ga podpirajo tudi Angleži, je to, da naj bodo prihodnje volitve v konstituanto na podlagi splošne in enake volivne pravice in da naj bo na vsakih 750 tisoč prebivalcev izvoljen en poslanec. Francoska delegacija se je zlasti protivila vsakemu volivnemu zakonu, ki bi ga Nemci lahko izkoristili kot precedenc za obnovo enotne Nemčije. Zato zahtevajo, naj bodo izvoljeni poslanci po «deželah».

Dalje zahtevajo francoski delegati, da morajo ZDA podati državam bruseljskega pakta jamstva za morebiten napad Nemčije. V Franciji so vsi pravi domoljubi, ki so morali preizkusiti vse grozote dveh nemških navalov, v opravičenih skrbeh, kdo naj jih tudi v bodočnosti brani. Anglija je prišla vselej prekasno s svojo «pomočjo», države Beneluxa so preslabotne za resno obrambo. V prvi in drugi svetovni vojni se je rešila Francija nemške invazije edinole s pomočjo slovanskih narodov, v prvi vrsti Sovjetske zveze. Sedaj pa naj se Francozi odpovejo samo na ljubo ZDA in Anglije edinim naravnim zavezникom na vzhodu? Po poročilih iz istih virov, je ameriški poslanik v Londonu Douglas vprašal francoske in angleške delegate, če bi bili pripravljeni pomagati ZDA v primeru nujnosti, ki bi lahko nastala v Berlinu. Vsekakor ne bosta Francija in Anglija prevzemali takšnih obveznosti, ko je stališče ZDA glede jamstva še vedno neodločeno.

S tem v zvezi piše list «Daily Telegraph», da je prišla londonska konferenca zopet na mrtvo točko, ker so Francozi zaradi tega, ker nočejo ZDA prevzeti nobenih vojaških jamstev glede zapadne Evrope, v opravičenih skrbeh. Nasprotno zahteva list «Economist» od Francozov, naj ne bodo zopet tako popustljivi v vojaških vprašanjih.

25-letnica umetniškega ustvarjanja Modesta Sancina

Molière: „Skopuh“

Dvorana v Domu pristaniških delavcev je bila ob sinočnji premieri Molièrovega «Skopuha», s katerim je obenem proslavljal naš škedenjski rojak in veliki karakterni igralec Modest Sancin 25-letnico svojega gledališkega dela, vse pretesna, da bi mogla sprejeti množico ljubiteljev naše odrske umetnosti in še posebej našega jubilanta, ki si je bil s svojo odrsko umetnostjo že zdavnaj zaslužno osvojil ljubezen in spoštovanje našega ljudstva.

Molière je s svojo genjalno umetnostjo osredotočil vse dejanje v «Skopuhu» okrog Harpagona, tega utelešenja skopuštva, stiskaštva in oderuštva, čigar očlotno življenje in vsa strast visita na denarju, skorij bi rekli: na skrinjici z deset tisoč zlatniki, ki je v komediji kakor kristalizacijsko jedro, okrog katerega se gosti in zbira celotno dogajanje. Harpagon ima kakor pajek sredi mreže vse niti napeljane navsven, med svojo rodbino, služinčad in v celi svet. Ne zahteva zastonj ob koncu, ko opazi, da mu je bila skrinjica z zlatniki ukradena, od sodnega komisarja, da pozapre vse mesto in vsa predmestja. V vsej njegovi okolici, v družbi, v kateri živi in se kreta, se zrcali ta njegova ostudna strast skopuštva ter zaradi svojo smešnost prav v kontrastih z vsemi zdravimi in normalno čutečimi ljudmi.

Tako je tudi režiser Jože Babič postavil svojega Harpagona v gracilno in človeško razumljivo okolje ter je smiselno prikazal dobo, šege in njihov stil skozi kretanje, kostume in način govorice. Preveč bi bilo spuščati se že sedaj v podrobnejšo analizo predstave. Vse težo igre je kajpada nosil Modest Sancin v vlogi Skopuha, ki ga je izdelal do podrobnosti v karakter, ki se je odlikoval z ekspresivno mimiko, s bogato modulacijo glasu, z močno razgibano igro in z zanosom, ki je vzdržal do konca. Bil je zares pravo utelešenje skopuške strasti, ki je izpadla komično in groteskno spričo ljubkosti in očarljivosti ljubavnih dvojic in spričo ostalih človeško vse bolj prirodnih značajev. Naj poudarim zlasti ognjevito prikupljivost Jožka Lukeša kot Cléanta, vedro resnobnost Rada Nakersta kot Valèra, ljubko gracilnost Zlate Rodoškove kot Elize in Angelce Sancinove kot Mariane. Popolnoma v stilu dobe in igre je bila tudi Ema Starčeva kot Frosine. V komičnih vlogah sta briljirala Milan Košič in Božo Podkrajšek, lepo in umerjeno je odigral vlogo Anselma Ernest Zega in tudi Belizar Sancin je bil ustrezajoč in okreten komisar. V krepki epizodi se je uveljavil Josip Fišer. Pohvalo zaslužijo tudi vsi ostali sodelavci, kar je gotovo nemala režiserjeva zasluga, ki mu je uspelo izredno dobro vskladiti celotno igro. Zanimiva je bila inscenacija slikarja B. Groma s svojo dokajšnjo apartnostjo.

Predstavi je sledila proslavitev 25-letnice odrskega delovanja igralca Modesta Sancina, ki je zavzela svečan izraz ter ganila prav tako umetnika jubilanta kakor tudi vse občinstvo. V krasno stiliziranem nagovoru je podal upravnik Slovenskega narodnega gledališča dr. Andrej Budal težavno in častno pot igralca in umetnika Modesta Sancina, ki je, izhajajoč iz Trsta, moral pred mnogimi leti zapustiti svoj rodni kraj ter iskati torišče svojega umetniškega udejstvovanja v Ljubljani. Toda takoj po zmagovito končani narodno-osvobodilni borbi se je vrnil v Trst in tu ustvarja kljub vsem težavam in oviram svoje umetniške stvaritve, s katerimi se stotero in tisočero oddolžuje svojemu narodu. Za dr. Budalom je spregovoril jubilantov igralski tovariš Rado Nakerst ter mu čestital v imenu gledališkega sindikata in vseh gledaliških soigralk in soigralcev kakor tudi vsega tehničnega osebja. Dr. Robert Hlavaty je nato čestital jubilantu v imenu Slovensko-hrvatske prosvetne zveze ter mu izročil venec. V imenu Centro di Cultura Popolare je spregovoril njegov predsednik prof. Oskar Ferlan, ki se je v izbranih besedah pridružil čestitkam svojih predhodnikov ter poudaril tudi veselje italijanskih demokratov Trsta nad tem tako častnim jubilejem. Justo Košuta je prebral kopico pisem in brzojavk iz Slovenije in ostale FLRJ ter iz Trsta. Med njimi so bila pisma oziroma brzojavke upravnika ljubljanska gledališča Juša Kozaka, predsednika gledaliških sindikatov Slovenije Staneta Severja, direktorja ljubljanske Drame Slavka Jana, upravnikov reškega, osiješkega in sarajevskega gledališča kakor tudi mnoge čestitke posameznih kulturnih delavcev. Jubilant je prejel veliko množino cvetja in vencev ter dragocena darila. Čestitkam se pridružujemo tudi mi ter želimo slavljencu Modestu Sancinu še mnogo, mnogo let uspešnega gledališkega udejstvovanja. Vl. B.

KDOR SE HOČE BORITI PROTI VOJNI, NAJ SE VPIŠE V RK TRSTA IN OZEMLJA, KATEREGA NAJ PODPIRA IN KREPI!

Deklica padla v prepad

Predvčerajšnjim se je igrala 4-letna Pečarič Mirela iz Savudrije na neki skali blizu vasi. Zaradi neprevidnosti, ali ker ji je morda spodrsnilo, je padla s skale 20 metrov globoko v prepad pod njo. Pri padcu je dobila deklica težke poškodbe na glavi in v notranjosti. Prepeljali so jo v tržaško glavno bolnico, kjer so zdravniki ugotovili, da je njeno stanje precej nevarno.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Tov. Vidali uslužbencem ACEGAT-a

„Zahtevamo volitve za normalizacijo življenja v Trstu“

Včeraj popoldne je tov. Vidali imel v krožku Tomažič konferenco za uslužbence Acegata.

Govornik je takoj od začetka razjasnil poslušalcem pravi pomen poročila Aireya, ki ga je danes objavilo časopisje. To poročilo ima namen, da poostri tržaško situacijo, nacionalno mržnjo, da neti nove in obsežnejše nemire, podpihuje antikomuniste in spodbuja šovinizem domačih in italijanskih klerofašistov.

Tov. Vidali je tudi pripomnil, da hočejo Aireyevo poročilo nekaj važnejšega, kar je neposredno povezano z ameriško ekspanzionistično in imperialistično politiko. Ko Airey izjavlja, da ima Trst gospodarsko in politično bodočnost samo v okviru Italije, ne pozabi pripomniti nekaj drugega, kar jasno razkrinkuje cilj tukajšnje ameriške politike. Gen. Airey je s stavkom. «da bo ozemlje vrnjeno Italiji, ko bo ta lahko preskrbela za varnost področij, ki so sedaj pod tujo zaščito...» jasno pokazal, da bodo ameriške čete še dolgo ostale v našem mestu in da se bo med tem časom nadaljevala politika uničenja naše industrije v smislu Marshallovega plana.

Tov. Vidali je večkrat poudaril nujnost enotne borbe vseh delovnih in demokratičnih množic našega mesta za dosego trajnega miru v sklopu borbe vseh demokratičnih sil sveta, ki tvorijo nerazrušljivi zid, ki ustavlja vojne provokatorje.

«Ves problem naše sedanje borbe tiči v eni sami besedi mir, je dejal tov. Vidali — ker mi vemo, da je vojna pustošenje, beda in pomeni za milijone in milijone ljudi smrt. Mi smo pa gotovi, da ne bo vojne, ker so sile, ki se potegujejo za mir, v premoči in bodo prisilile k molku imperialiste in njihove podrepnike!».

Govornik je potem načel problem volitev v našem mestu, ožigosal namene ameriških imperialistov in orisal stanje domačih imperialističnih hlapcev, ki jim imperializem pljuva v obraz in istočasno prevzema v svoje roke upravne organe, ki bi pod njihovim vodstvom opustošile naše mesto, ako ne bi bilo ljudskih množic.

«Zato zahtevamo volitve — nadaljuje — ter hočemo vedeti, kaj delajo z ljudsko imovino. Nismo mi, kot trdi gen. Airey, sabOterji upravnih organov, marveč so sabOterji tisti, ki so kradli pri uradu za javna dela, ki si polnijo žepe z ljudskim denarjem, ki organizirajo črno borzo, prostitucijo. Mi se borimo za volitve, ker samo z njimi bo prišlo do demokratizacije življenja in do zavladal mir».

Tov. Vidali je nato zaključil svoj govor in rekel, da mora biti delavski razred enoten, navezan na svoje mesto, ki ga hočejo imperialisti spremeniti v vojaško oporišče. «Samo z enotnostjo vseh demokratičnih sil našega mesta bomo lahko odbijali imperialistične manevre, pritisnili imperialiste ob zid in dosegli to, za kar se toliko časa borimo».

Dva še nerešena problema brezposelnost in prostitucija

V Trstu je približno 13.000 brezposelnih žen, ki zaman čakajo zaposlitve. Kakšno je njihovo življenje in kakšne so možnosti za njihovo bodočnost?

Nekatere izmed teh žena so same na svetu, druge imajo zopet bolnega ali brezposelnega moža, tretje so vdove, ali pa morajo vzdrževati družino ali starše. Te žene se navadno zadovoljijo s priložnostnim delom ter so navadno uslužbene kot gospodinjske pomočnice. Seveda je plača teh delavk tako nizka, da se komaj prerivajo skozi življenje in morajo v mnogih primerih prosjačiti za razne podpore.

Dosti je pa žen, ki se nočejo mučiti s takim delom, temveč si izberejo poklic prostitutke. Naravno, da še povečuje prostitucijo navzočnost okupacijskih čet, katerih vojaki lahko nudijo tem ženskam precej visoke vsote denarja.

V našem mestu se je prostitucija po vojni neverjetno razširila. Precejšnje je že število javnih hiš, katerih obstoj nosi iz dneva v dan težje posledice; dnevno se število teh veča in to zato, ker dobivajo vso podporo in so tudi priznane. Večkrat so že razni demokratični časopisi obravnavali ta težek problem ter zahtevali, da bi se to vprašanje čimpreje in korenito rešilo. Toda občinski svet je v odgovor na vse te proteste samo predlagal, da bi se ta legla bolezni in gorja premestila iz centra v predmestje ter da bi se vršili v njih pogostejši zdravniški pregledi.

Toda razen prostitutk iz javnih hiš se je zelo povečalo število prostitutk, ki izvršujejo svoj žalosten poklic samostojno, od katerih so nekatere pod zdravniško kontrolo, večina pa se te ogiba. Od 800 prostitutk pred vojno, se je število sedaj povečalo na približno 4000, (neki časopis je pisal celo o 6000) od katerih je približno 20% žen in deklet iz ozemlja pod anglo-ameriško upravo, medtem ko sestavljajo ostalih 80% prostitutke iz Italije in drugih krajev. Več kot polovica teh prostitutk je še mladoletnih. Prav gotovo bi se marsikdo vprašal in to upravičeno, zakaj se prav v Trstu koncentrira tako veliko število prostitutk. Odgovor je zelo jahek: položaj v Trstu je prav v tem trenutku zelo primeren za takšen način življenja.

Danes so že vsakdanji prizori, ko srečamo ob belem dnevu, da ne govorimo o noči, v raznih barih in gostilnah ter na cestah žene in dekleta, ki čakajo na svoj plen. Majhno število nravstvene policije, ki ima lahko tudi najboljše namene, ne more rešiti tega problema. Največ kar lahko naredi je v nekaterih primerih aretacija, največkrat zdravniški pregled in potem zopet življenje po isti poti. Zdrave so izpuščene, ali pa prejmejo izkaznico, ki jim dovoljuje nadaljevanje poklica; bolne pa morajo za nekaj časa v bolnico, kjer se lahko začetnice od že starih prostitutk marsičesa naučijo.

Družine, starši in prav posebno žene se zavedajo resnosti položaja in nevarnosti, ki ne grozijo samo dekletom, temveč celim pokolenjem našega prebivalstva ter uvidevajo, da so se tukajšnje oblasti do sedaj premalo brigale, da bi ta problem rešile. Vojaška uprava podpira prostitucijo, saj so prav prostitutke tiste, ki zabavajo vojake ter jim krajšajo enolično vojaško življenje.

Pravilna rešitev tega vprašanja bi bila zaposlitev vseh teh brezposelnih žen, ki bi si lahko s poštenim delom služile dnevni kruh. Zato se morajo žene, kot delavke in matere, ki čutijo vso težo tega obupnega položaja, boriti, za rešitev teh problemov na ta način, da zahtevajo udeležbo svojih predstavnic v javni upravi, ki bi poznale vse te probleme ter se neumorno borile za njihovo rešitev.

Izpiti na slovenski trgovski akademiji

Prošnje za vse vrste privatnih izpitov na slovenski trgovski akademiji je treba vložiti do 31. maja 1948 pri tajništvu v ulici Lazzaretto vecchio 9-II, vsak delavnik od 10 do 12.

PROSVETNA DRUŠTVA

Prosvetno društvo «Slavko Skamperle». Prosimo vse Svetoivančane, zlasti pa pevce in pevke, da se udeležijo polnoštevilno pogreba tov. Cirila Martelanca, ki bo jutri v nedeljo ob 10 iz barkovljanske mrtvašnice na tamkajšnje pokopališče. Počastimo spomin padlega borca za svobodo.

ZAHVALA

Alojz in Celestina Briščik s Proseka se najlepše zahvaljujeta vsem onim, ki so jima na kateri koli način pomagali v času bolezni.

DAROVI IN PRISPEVKI

Za antifašistične pripornike so darovali Udovič Franc 500, Saksida Adalgisa 100, Erogelja Alojz 150 lir. Tov. Terčon Draga nabrala 1000, tov. Suligoj 835, tov. Manzuffa 1250 lir, nabrano v Miljah 32.239 lir, pristaniška zadružna menza 7.020 lir. Tov. Suhadolnik je v nedeljo v Mrčedolu nabral 4.758 lir.

Rojstva, smrti in poroke

27. in 28. maja se je rodilo 14 otrok, umrlo je 13 ljudi, porok je bilo 11.

KINO

KINO OB MORJU. 16.00: «Neukročeni». — Odlikovano v Benetkah.
ROSSETTI. 15.00: «Najboljša leta», M. Loy, F. March, D. Andrews.
SUPERCINEMA. 16.00: «Gospa in pustolovec», G. Grant, L. Day.
FENICE. 16.15: «Slavna žena», L. Young, Joseph Cotten.
ITALIA. 16.00: «Singapur, mesto spletk in skrivnosti».
FILODRAMMATICO. 16.00: «Moja ljubljena brunetka», Bob Hope, D. Lamour.
MASSIMO. 15.30: «Suez», Loretta Young in T. Power.
ALABARDA. 15.30: «Krvave arene», Tyrone Power.
IMPERO. 16.00: «Skrivnost obeska», L. Day, B. Akerne.
ODEON. 15.30: «Ljubezen na sestanku», Ch. Boyer, M. Sullivan.
IDEALE. 16.00: «Na jugu od Paga Paga», Victor Mac Laglen, J. Hall.

• • •

KINO V NABREŽINI. Danes in jutri: «Marisa». Ameriški film.

Radijski sporedi

TRST II (m 203.6, Kc 1474)

v soboto 29. maja

7.30. Koledar. 7.35. Jutranja glasba. 7.45. Napoved časa in poročila. 11.30. Reproducirana glasba. 12.00. Ljudje in nazori. 12.15. Lahka glasba. 12.45. Napoved časa in poročila. 13.00. Solistična glasba. 13.30. Zdravniška oddaja. 13.40. Partizanske pesmi. 14.00. Dnevni pregled tiska. 14.15. Pestra glasba. 17.30. Plesna glasba. 18.00. Tržaški razgledi. 18.15. Glasbena fantazija. 18.45. Skladbe za pihalne instrumente. 19.00. Oddaja za najmlajše. 19.30. Lahka glasba. 19.45. Napoved časa in poročila. 20.00. Sportna kronika. 20.10. Pevski duet in trio harmonik. 20.30. Po poteh umetnosti. 20.45. Iz opernega sveta. 21.25. Pisan spored slovenskih narodnih pesmi: izvajajo: sindikalni kvintet, Andrej Jarc in Avgust Stanko (prenos iz Ljubljane). 22.00. Plesna glasba. 22.45. Večerni koncert. 23.15. Napoved časa in poročila. 23.30. Citanje sporeda. 23.35. Polnočna glasba.

KOLEDAR

Sobota 29. maja
Majda
Sonce vzhaja ob 4.16, zahaja ob 19.46. Dolžina dneva 15.30. Luna vzhaja ob 0.33, zahaja ob 9.47.
Jutri 30. maja
Ferdinand, Jana

Spominski dnevi

1830 se je rodil Janez Trdina, slovenski pisatelj. Umrl je 14. VII. 1905.

PRESKRBA

Razdeljevanje kruha. Dovoljenje delitve dodatka 100 gr kruha za skupino od 9 do 19 leta se podaljša do 30. junija t. l.

Razdeljevanje zmrznjenega argentinskega mesa. Danes bodo spodaj imenovane mesnice začele s prodajo zmrznjenega argentinskega mesa in sicer prednje dele po 480, zadnje pa po 560 lir za kg: Delavska zadruga v Istrski ul. št. 20, Menegoni Danie v ul. Sv. Marka 24, Spanger Attilio v Barkovljah 22, Pjščanec Franc v Videmski ul. 18, Toia Romano v ul. Settefontane ter Polacco Oskar v ul. Macchiavelli 17.

ENOTNI SINDIKATI

KMETIJSKA STROKOVNA ZVEZA ES opozarja vse člane Kmetijske strokovne zveze, ki niso še dvignili drugi zavoj sladkorja, naj ga dvignejo čim prej v našem uradu ul. Imbriani 5-I.

Danes ob 15 v ul. Conti 11 glavna skupščina vratarjev.

Kmetijska strokovna zveza ES. Vsi posestniki, ki so utrpeli škodo s strani anglo-ameriške vojske, naj se takoj vpišejo pri naših referentih na terenu.

Javijo naj povzročeno škodo tudi tisti, ki so jo že sporočili svoj čas v pristojnih uradih.

Dvig zavojev sladkorja in kakaa. Opozarjamo vse brezposelne in upokojence, ki so se vpisali pri ES za zavoj sladkorja, da se bo delitev končala nepreklicno 31. t. m.

Oblačilni oddelek. Tovarniška prodajalna ES v ul. Zonta 2 javlja vsem delavcem, da ima na razpolago modre delovne obleke po 2.740 lir, kakor tudi hlače in suknjič iste barve po 3.215.

KOMEMORACIJA ZA OBEŠENIMI TALCI NA PROSEKU

Danes 29. t. m. ob 19.30 bo na Proseku ob četrti obletnici komemoracija za obešenimi talci 1944 leta na Proseku. Vabljeni vsi!

OBČNI ZBOR POLITIČ. PREGANJANCEV SV. JAKOBA

Vsi bivši politični preganjanci Sv. Jakoba so vabljeni na občni zbor, ki bo danes 29. t. m. ob 19.30 v prostorih K. K. Dugulina.

30. MAJA IZLET PROSVETNIH DRUŠTEV V MAVHINJE

SHPZ vabi vsa prosvetna društva, da organizirajo izlete članov prosvetnih društev in pevskih zborov v Mavhinje, kjer bo veličastna proslava OF. Poleg tega bo pester spored, v katerem bodo sodelovale godbe in pevski zbori.

Po eno ali dve pesmi bodo zapeli pevski zbori iz Nabrežine, Sesljana, Sempolaja, Gabrovca, Saleža, Zgonika in Sv. Križa.

Združeni pevski zbori s vsega ozemlja pa bodo zapeli Stalingrajsko, V nove zarje, Naša pesem, Zlomimo bič in Na juriš.

VOZNI RED

za udeležence ljudskega tabora v Mavhinjah. Odhodi vlakov iz Trsta — glavni kolodvor.

4.20, 5.20, 6.20, 9.00, 10.55, 12.05, 13.10, 14.45, 16.20, 17.30 in 19.50.

Odhodi vlakov iz postaje SESLJAN-VIŽOVLJE 13.31, 15.29, 20.01, 22.00, 22.36.

Udeležence opozarjamo, da je treba izstopiti na postaji Sesljan-Vižovlje, od koder je 15 minut hoda do Mavhinj.

Vozni red avtobusov za nedeliski tabor v Mavhinjah

I. CENTER: BAZOVICA (TUDI ZA GROČANO). Avtobus bo vozil od 13 do 14. Ljudje naj se zbirajo pred Prosvetnim domom v Bazovici.

II. CENTER: PADRIČE-GROPADA od 13 do 14.

III. CENTER: TREBČE od 13 do 14.

IV. CENTER: OBČINE (KONKONEL, BANE IN BRIŠČKI od 13 in pol do 14 in pol. Ljudje naj se zbirajo pred Ljudskim domom.

V. CENTER: VELIKI REPEN (COL) od 13 in pol do 14 in pol. Avtobus bo pobral tudi ljudi v Malem Repnu.

VI. CENTER: PROSEK IN KONTOVEL od 13 in pol do 14 in pol. Ljudje naj se zbirajo pred Prosvetnim domom na Proseku.

Slovensko-hrvatska prosvetna zveza

poziva vsa prosvetna društva, da se udeležijo 30. maja t. l. tabora Osvobodilne fronte v Mavhinjah. Spored bo pester. Pevski zbori na plan!

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Danes 29. maja ob 20.30: Molière:

„Skopuh“

Gostovanje v Domu kulture v Škednju. S predstavo bo združena domača proslava v počastitev tov. Modesta Sancina.

• • •

Slavljenca bo igral glavno vlogo, Harpagona. V ostalih vlogah nastopajo: Ema Starčeva, Angeloa Sancinova, Zlata Rodoškova, Rado Nakerst, Jožko Lukeš, Milan Košič, Belizar Sancin, Ernest Zega, Božo Podkrajšek, Josip Fišer, Silvij Kobal, Srečko Košir, Jana Gerdolova in Julij Guštin. Režijo bo vodil Jože Babič. Inscenacijo oskrbi domači slikar Bogdan Grom.

GLEDALIŠČE VERDI

Nocoj ob 20.30 bo igralska družina Peppino De Filippo igrala komedijo v treh dejanjih «I casi sono due».

Jutri ob 20.30 bodo na splošno željo ponovili farso v treh dejanjih «Quel banditi sono io».

Pevski zbori

Jutri 30. t. m. bo skupen izlet v Mavhinje. Zapeli bomo: «Naš pesem», «V nove zarje», «Zlomimo bič», «Stalingrajsko» in «Na juriš». Naj nihče ne izostane! Prevoz z avtobusi in vlaki.

Jutri izide naš list na štirih straneh

Avtobusni promet Trst - Mavhinje ob priliki tabora OF

V nedeljo bodo od 10 dalje vozili kamioni od Sv. Ane do Mavhinj in nazaj.

RAZNO

TRADICIONALNA PROCESIJA NA KATINARI

Jutri 30. t. m. ob 9 zjutraj bo slovesna sv. maša, po kateri se bo razvila procesija sv. Rešnjega Telesa. V procesiji bodo mladinke v narodnih nošah nosile kip «Kraljice miru».

Popoldne ob 16.30 pa bo procesija samo s kipom «Kraljice miru» iz farne cerkve v njeno lastno kapelo.

Pogrebno podporno društvo pri Sv. M. Magdaleni bo imelo v nedeljo 30. t. m. ob 9 občni zbor na Kolonkovcu.

Ples v korist kongresa delovne mladine priredi kulturni krožek Skamperle danes ob 19.30 dalje.

IZLETI

OBČNI ZBOR PLANINSKEGA DRUŠTVA v Trstu, ki bi moral biti 28. maja, je odložen na sredo, 2. junija ob 20.30 v dvorani tiskarjev v ul. Trento 2-II.

Izlet PDT. Planinsko društvo v Trstu priredi v nedeljo 13. junija izlet na Porezen na Cerkljanskem. Vpisovanje v čevljarni Pirc, ulica Settefontane št. 3 danes 29. t. m. Odhod iz ul. F. Severo ob 4 zjutraj.

Izlet na Nanos PDT bo v nedeljo 30. t. m. Odhod za one, ki so se vpisali, bo ob 6 zjutraj iz ul. Fabio Severo. Hrana iz nahrbtnika.

Kulturni krožek «Duguline» priredi v nedeljo izlet v Umag. Odhod z Largo Pestalozzi ob 6.30.

Odg. urednik STANISLAV RENKO
Tisk Stabilimento Tip. Trieste

Pojedina brez slaščic: da!
Slaščice brez rumove dišave
COCK - TAIL - AMATO — ne!
Da ne boste razočarani, prepričajte se o pristnosti
COCK-TAIL Amato
TVRDKE AMATO BREZAR

Na obnovljeni progi
TRST - ŠTANJEL
se začne redeč promet v ponedeljek 31. maja. — Odhod ob 14 iz ulice F. Severo 5. *Podjetje FERJANČIČ*

Zahvala

Za mnoga topla sožalja, ki so nam bila izkazana ob izgubi naše predrage

LJUBICE PANGERC

izrekamo vsem najiskrenejšo zahvalo. Zahvaljujemo se častiti duhovščini, domačim pevcem, godbi, organizaciji AFZ za poklonjene cvetlice, ostalim darovalcem krasnega cvetja in vsem, ki so blagopokojno spremili na njeni zadnji poti.

Dolina 28. 5. 1948.

Žalujoči bratje, sestre, nečaki in ostali sorodniki.

Sporočamo vsem znancem in prijateljem, da smo prepeljali iz Slavonije v Trst zemske ostanke našega nad vse ljubljenega

CIRILA MARTELANCA

partizana padlega za svobodo.

Pogreb predragega pokojnika bo jutri v nedeljo 30. t. m. ob 10 iz barkovljanske mrtvašnice na pokopališče v Barkovljah.

Trst, Sv. Ivan 29. V. 1948.

Žalujoča družina MARTELANC in sorodniki.

Vprašanje gradu Sv. Justa rešeno?

Grad ni monopol Giunte ali Lege

Vprašanje uprave gradu Sv. Justa, ki se je vleklo nekaj mesecev sem in za katerim so se skrivali interesi tukajšnjih italijanskih nacionalističnih strank, se je v sredo zvečer na seji občinskega sveta zaključilo s sporazumom med demokristjanskimi koristmi in «županom» Mianijem.

Grad Sv. Justa, ki je last mestne občine, je po pogodbi upravljalo avtonomno podjetje za tujski promet. To podjetje pa je nekaj prostorov za zabave in točilnico vina v gradu oddalo v najem neki zadrugi. Lanskega leta pa je mestna občina odpovedala to pogodbo. Skrajna je občina to odpoved opravičevala z izgovorom, da je treba pregledati nekaj točk pogodbe. Sčasoma pa je zadeva zavzela širši obseg, tako da ni kazalo, da se zadeva reši, ker občina ni hotela več oddati v najem gradu. Zato se je pred dnevi svetnik Rinaldini, ki je obenem upravni svetnik tega turističnega podjetja, zavzel še odločneje kot na prejšnjih sejah in zahteval odgovor glede tega vprašanja, češ da je poletje pred durmi in da je treba vprašanje uprave gradu rešiti, ker je važno za tujski promet. Predsednik občine odvetnik Miani je to odločitev mestne občine utemeljeval s tem, da so na gradu uvedli previsoke cene, ki jih ljudstvo ni zmoglo in da bo zaradi tega občina uvedla novo rešitev v upravi gradu.

Toda avtonomno turistično podjetje je našlo v okviru občinskega sveta velikega branilca v osebi demokristjanskega svetnika Rinaldinija. Ta, ki se verjetno ni boril za koristi podjetja in za podaljšanje pogodbe samo zaradi tujsko-prometnih koristi mesta — saj je upravni svetnik tega podjetja, je trdil, da je to podjetje pravna oseba. Toda zaman, z Mianijem se nista mogla sporazumeti, zato je zadevo še vedno v okviru občinskega sveta začela reševati posebna upravno-finančna komisija.

Jasno, da se poleg toliko v nacionalističnem tisku opevanih turističnih in ljudskih koristi skrivale in to v največji meri le koristi raznih nacionalističnih strank. O tem nas je prepričalo njihovo časopisje, saj je demokristjanski tisk odkrito zastopal utemeljevanje svetnika Rinaldinija in njegovo tujskoprometno podjetje.

Drugi del tiska (Voce libera) pa je podpiral Mianijeve izjave in želje, da bi mestna občina prevzela upravo gradu. Prav to nasprotje mišljenj med občino, ki jo upravlja republikanec Miani in avtonomnim turističnem podjetjem, ki ga zastopa demokristjan Rinaldini, dokazuje, da so bile strankarske koristi večje od koristi meščanstva. In iz tega se je rodilo poročilo o osnutku rešitve vprašanja in sicer predlog nove pogodbe, ki ga je svet odobril in ki ga je v sredo zvečer prečital svetnik Catelani.

Poleg ugodnih besed je v drugem delu poročila izdelal osnutek novega sporazuma med občino in podjetjem za upravo gradu. Prva točka te pogodbe govori, da je mestna občina edini lastnik gradu. Ta pa ga oddaja v najem tujsko-prometnemu podjetju. Ta točka obenem določa, da je pogodba sklenjena v ta namen, da bo podjetje samo ali pa s pomočjo drugih ustanov organiziralo umetniške, kulturne, športne manifestacije in zabave.

Tako je po dolgem domačem sporu, ki sta ga obe struji tukajšnjega šovinističnega tabora skrivali z besedami o turističnih koristih in skrbi za ljudstvo, nastal kompromis v obliki pogodbe, katere zgoraj omenjena prva točka je za nas zelo važna. Po tej točki imajo vse ustanove pravico, da prirejajo kulturne, umetniške in športne prireditve na gradu. Poleg šovinističnih organizacij so tudi demokratične organizacije, ki imajo pravico do gradu, čeprav so ga jim do sedaj pod raznimi izgovori stalno odrekali, kot imajo navado z dvoranami po mestu. Po tej pogodbi imamo tudi mi tržaški Slovenci in naše gledališče pravico do svojih predstav na gradu, saj je ta last mestne občine, kateri tržaški Slovenci kot njeni občani plačujemo davke. Zato se poleg svojih dolžnosti kot davkoplačevalci zavedamo svojih pravic, ki jih bomo tudi terjali.

Jutri bo v Mavhinjah ljudski tabor OF

Na sporedu: Govor
petje
ljudsko rajanje

ZAČETEK OB 15

V Mavhinje bodo vozili avtobusi iz posameznih vasi, kar podrobneje javljamo na drugem mestu, ter iz avtobusne postaje in s trga pri Sv. Ani za Trst. Zelo ugodne so tudi zveze z vlakom do Sesljana, kar posebno priporočamo Tržačanom. Iz Sesljana do Mavhinj je le 15 minut hoda.

Za povratek je preskrbljeno za prevoz na postajo v Sesljan in tudi v Trst in posamezne vasi.

VSAK ZAVEDEN SLOVENEC SE BO TABORA UDELEŽIL!

Član Delavske zbornice končno spregledal

Pretekli petek se je okrog 17.45 ure zgodila v Zavljah težka nesreča, katere žrtev je postal delavec Kancijančič, star 31 let.

Pred dvemi dnevi se je javil v uredništvu časopisa «Lavoratore» vodja 37. skupine g. Amleto Fabris, ki je izjavil, da je trditev, da je bil Kancijančič pijan, popolnoma izmišljena, ter je obenem razložil se sledeče: Ko je izvedel za nesrečo, se je g. Fabris takoj obrnil na vodjo oddelka inž. Majerja ter ga zaprosil, da bi občina prispevala za dostojen pogreb Kancijančiča. Odgovor se je glasil: Občina nima na razpolago dovoljnih denarnih sredstev. Ker je bil pokojni član Delavske zbornice, je g. Fabris takoj telefoniral «tovarišu» Pinguentiniju ter ga zaprosil za isto. Tajnik Delavske zbornice je obljubil, da se bo za stvar interesiral ter da mu bo o vsem še javil. Toda g. Fabris je zaman čakal do torka na odgovor. Obrnil se je še na zastopnika Enotnih sindikatov ter mu obrazložil zadevo, nakar mu je ta odgovoril, da bo o vsem obvestil Enotne sindikate. Ze v torek popoldne se je vršil pogreb Kancijančiča, katerega so se udeležili delegacija delavcev 37. skupine, g. Fabris, zastopnik Enotnih sindikatov tov. Marcelo Kursan, tajnik Zveze enotnih sindikatov gradbene stroke tov. Gand in še drugi. Stroške za pogreb in venec so plačali delavci skupno z Enotnimi sindikati. Predstavniki Delavske zbornice se niso pogreba niti udeležili ter so tako ponovno pokazali svoje pravo lice.

Razočaran nad takim delovanjem Delavske zbornice je g. Amleto Fabris izstopil iz te organizacije, ki je dokazala tako malo človekoljubja.

Propadlo zborovanje patra Rotondija pri Sv. Jakobu

V okviru demokristjanskih političnih zborovanj, ki jih prirejajo jezuiti pod krinko verskih pridig, je imel tudi pater Rotondi sinoči namen govoriti na trgu pr Sv. Jakobu, kjer so mu pripravili govorniški oder pred cerkvijo. Zadnji trenutek pa se je pater premislil — ne ve se zakaj — in meneč, da je pametneje pri Sv. Jakobu govoriti v cerkvi kot pa na trgu, odšel v cerkev, kjer je dejal, da bo govoril le o veri, da se ne bi reklo, da govori o politiki... Medtem pa se je na trgu pred cerkvijo nabralo mnogo ljudstva in seveda tudi precej policajev, civilnih in celo ameriških. Kmalu pa je ljudstvo začelo zapuščati cerkev, kjer je ostalo le nekaj žena, ker so v cerkvi našli nekega temnopoltca, ki je imel pri sebi nož, za kar pa se policija seveda ni zmenila. Zaradi tega je ljudstvo opravičeno začelo protestirati, pater Rotondi pa je nekaj kričal, neka pobožna žena pa vpila: «Fora i sciavi!». Na trgu so nato ljudje opazili še nekega neznanca, ki se je sumljivo obnašal; in res, pri njem so našli samokres. Policaji so ga sicer aretirali, toda hkrati so začeli pretepati ljudi tako zverinsko, da so nekemu sedemletnemu otroku zlomili roko. Medtem so se tudi poslušalci v cerkvi naveličali poslušati jezuitove pripovedke o krščanski ljubezni, ki jo je spremljalo pretepanje policije. Zato je pater zapustil cerkev ob močnem spremstvu te iste policije in ob splošnem žvizganju navzočih. Slišali so se klici: «Dol z sovražniki Kristusa! «Abbasso don Eusebio!». Policaji so bili seveda brez številk. Kakor vidimo za vero zakrinkane politične demokristjanske govorance klub varstvu policije pri Sv. Jakobu ne uspevajo.

Smrtna nesreča v tržaškem pristanišču

V pristanišču «Duca d'Aosta» gradijo nov mlin, pri katerem je zaposlenih več zidarjev in pomočnikov. Med temi je tudi 56 letni Franc Skerl, ki stanuje v ulici Panzera, 48.

Ko je bil včeraj zjutraj ob 7.30 zaposlen s svojim delom v četrtem nadstropju te nove zgradbe, je nenadoma padel z odra in si pri padcu s take višine razbil lobanjo ter ostal na mestu mrtev.

Truplo ponesrečenega delavca so odpeljali v mrtvašnico glavne bolnice zaradi sodnega pregleda. Policija vodi preiskavo, da bi točno ugotovila vzrok njegovega padca. Doslej še niso mogli ugotoviti, če je Skerl zdrsnil po nesreči ali mu je morda bilo slabo. Tudi ni izključeno da se je zlomila kakšna deska pod njegovimi nogami in tako povzročila padec in njegovo smrt.

PODPRIMO POČITNIŠKE KOLONIJE RK ZA TRST IN OZEMLJE!

Epidemija samomorov

Predvčerajšnjim zjutraj je našel nek delavec, ki je šel na delo v borovcih blizu Opčin nekega obešenca. Brž je obvestil ljudi in policijo, ki je ugotovila, da je obešeni 63-letni Pavel Perlotti, ki stanuje v ulici Giulia 5.

Preiskava je ugotovila, da je napravil nesrečni človek, ki je po poklicu kovač, samomor in da je manjkal od doma že od 19. ure prejšnji večer. Sumijo, da si je vzel življenje zaradi slabega zdravja. Perlotti je živel popoloma sam, odkar je za časa bombardiranja v vojni, izgubil pod ruševinami svoje hiše tudi svojo edino sestro.

Fizkultura

Finski pripravljalni odbor XV. olimpijskih iger pozdravlja tržaški olimpijski odbor

Pripravljalni olimpijski odbor zagotovlja tržaškemu olimpijskemu odboru vso pomoč za reševanje vprašanj glede poletnih iger v Helsinkih leta 1952

Pripravljalni odbor olimpijskega odbora Tržaškega ozemlja javlja vsem športnikom, da je pred dnevi prejel od finskega pripravljalnega odbora XV. olimpijskih iger sledeč dopis:

*«Pripravljalni odbor XV. olimpijskih iger v Helsinkih je bil ustanovljen kot registrirana družba XV. Olimpya Helsinki 1952 ri 8. septembra 1946 leta, telegrafični naslov OLIMPYA. Prosimo, da pošiljate vs